

Tadeusz Pawluk

"Schematyzm Diecezji Tarnowskiej 1983", T. 1-2, pod red. Jana Rzepey, [Tarnów] : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 27/3-4, 269-270

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

cuski do Wiednia i zwrócone w r. 1925; 5. Rozmaitości; 6. Kolekcja listów otrzymanych i napisanych przez Wikariusza Apostolskiego w Saksonii, w latach 1705—1728; 7. Archiwum prywatne przekazane przez E. Consalvi (1757—1824); 8. Indeks władz udzielonych misjonarzom przez Kongregację lub przez Święte Oficjum; 9. Kolekcja drukowanych instrukcji, okólników i dekretów).

W drugiej części książki (w jęz. ang. ss. 83—90, w jęz. wł. ss. 150—151) jest omówiony system archiwacji w latach 1893—1922, oraz przedstawiona zawartość archiwum z tychże lat.

W dodatku (ss. 90—112) umieszczono: 1. Regulamin dla naukowców, którzy korzystają z Archiwum; 2. Okólnik skierowany do tychże naukowców; 3. Wykaz kardynałów prefektów Kongregacji (wśród których, jak wiadomo, jest, w latach 1892—1902, Polak, kard. Mieczysław Halka Ledóchowski); 4. Wykaz sekretarzy Kongregacji; 5. Bibliografia.

Nie trudno dostrzec użyteczność praktyczną przedstawionego *Inwentarza* dla naukowców, którzy pragną korzystać z archiwum Kongregacji Ewangelizowania Narodów, które zawiera bogactwo interesującego materiału, dotyczącego różnorodnych dziedzin wiedzy. Pragnę jedynie dorzucić, że w archiwum tym znajduje się też sporo materiału dotyczącego Polski (zob. wykazy na ss. 30, 37, 45, 51, 72, 79, 90).

Bp Zenon Grocholewski

Schematyzm Diecezji Tarnowskiej 1983, pod red. ks. Jana Rzepy, t. I—II, s. 428 + 789 + 726

Termin „schematyzm” na ogół kojarzy się nam z pewnymi zarysami, szkicami, strukturami szablonowymi, i nie zapowiada nic szczególnie ciekawego. Dlatego miłym zaskoczeniem jest otwarcie *Schematyzmu Diecezji Tarnowskiej 1983*. Okazuje się, że jest to publikacja niezwykle ciekawa. W tego rodzaju publikacjach zwykło się znajdować tylko cyfry, wykazy, zestawienia, nazwiska. Tymczasem to, co zaprezentowali nam redaktorzy *Schematyzmu Diecezji Tarnowskiej*, którym przewodniczył kanonista, ks. infułat Jan Rzepa, jest przedmiotem żywego zainteresowania czytelnika polskiego.

Schematyzm Diecezji Tarnowskiej 1983 ukazał się w dwóch tomach. Tom I jest poświęcony Diecezji Tarnowskiej, jej biskupom, urzędowi i instytucjom, dekanatom i parafiom, kapłanom, a także zakonowi i zgromadzeniom pracującym w tej Diecezji. Tom II, mający podtytuł: *Kapłiczki, figury i krzyże przydrożne*, składa się z dwóch części: tekstowej i albumowej.

Zasygnalizowane dzieło zasługuje na to, by było przedmiotem zainteresowań recenzentów różnych specjalności, w tym również kanonisty. Dla kanonisty *Schematyzm* jest obrazem Kościoła partykularnego, wiernie odtworzonego. Kościół partykularny w terminologii prawniczej

to Kościoł danej diecezji, na którego czele stoi biskup diecezjalny jako właściwy pasterz z władzą nauczania, uświęcania i rządzenia pasterskiego, mając do pomocy kapłanów i diakonów. Kościół partykularny cieszy się własną tradycją, posiada granice terytorialne, jednakże jest on uformowany na wzór Kościoła powszechnego. Wszystkie te cechy Kościoła partykularnego *Schematyzm* uwzględnia: i tradycję własną, i życie dzisiejsze diecezji kierowane przez biskupa przy udziale prezbiterium, i łączność z Ojcem Świętym oraz z Kościołem w Polsce. Tom I *Schematyzmu* uwzględnia stronę instytucjonalną Diecezji Tarnowskiej, tom II — wiarę ludu Bożego.

Kanonisci polscy, jak i inni badacze najnowszej historii Kościoła w Polsce, są wdzięczni za autentyczne źródło do poznania obrazu jednego z Kościołów partykularnych w Polsce.

Ks. Tadeusz Pawluk

Abelardo del Vigo Gutiérrez La teoría del justo precio corriente en los moralistas españoles del Siglo de Oro, Burgos 1979 s. 95

Rozwój imperium hiszpańskiego, zwłaszcza w epoce wielkich odkryć geograficznych, przynosił ze sobą całą gamę nowych problemów, i to na bardzo wielu płaszczyznach życia tak społecznego jak i jednostkowego. Bogactwo to wymagało naturalnie szczegółowych teoretycznych opracowań. Oczywiście, gdy idzie o ich relację historyczną była ona bardzo różna. Najczęściej jednak życie dyktowało tematykę studiów i analiz badawczych. Poszczególne problemy napotykanne na żywo w nowo odkrytych łąkach domagały się w miarę szybkich opracowań. Jest także faktem, iż całość tej problematyki rzutowała bezpośrednio na sam Półwysep Iberyjski. Hiszpania stała się krajem, w którym dochodziło do bardziej nowoczesnych prób poszukiwań rozwiązań starych zagadnień, utartych wiekami teorii i postaw życia.

Jedną z problematyk szczególnie ważnych w tym okresie była cała sfera życia społeczno-ekonomicznego. Nastąpiło przewartościowanie pod wpływem nowych rynków zbytu, pod wpływem nowych problemów całości funkcjonowania systemu gospodarki feudalnej. Tak duże nawarstwienie się zagadnień m. in. spowodowało, iż były już podejmowane próby bardziej współczesnych analiz niektórych kwestii moralności ekonomicznej czy to przez J. Höffnera¹ czy M. Grice-Hutchinsona² lub też W. Webera³. Zresztą złoty okres moralistyki hiszpańskiej wydaje się

¹ *Wirtschaftsethik und Monopole im fünfzehnten und sechzehnten Jahrhundert*, Jena 1941.

² *The school of Salamanca. Readings in Spanish monetary theory, 1544—1605*, Oxford 1952.

³ *Wirtschaftsethik am Vorabend des Liberalismus. Höhepunkt und Abschluss der scholastischen Wirtschaftsbetrachtung durch Ludwig Molina S. I. (1530—1600)*, Münster 1959.